

Дія «страшних» оповідань По проходить в ірреальному, загадковому світі, де зміщені звичні координати часу і простору і не владні закони логіки і здорового глузду. Сюжет будується навколо якоїсь жахливої катастрофи, атмосфера оповідання сповнена безвиходу, а доля героїв – похмурого трагізму.

Варто зауважити, що провести межу між психологічними і «страшними» новелами По дуже непросто. Письменника повсякчас цікавили стан і поведінка людини в екстремальних ситуаціях, не рідко – «за межами» усталених уявлень про життя і смерть [3: 359].

Багатство й величезна креативна сила дивовижної фантазії По – найприкметніша риса його таланту. Достоєвський відзначив у ній одну оригінальну особливість: «У здатності його уяви є така особливість, яку ми не зустрічали ні в кого – це сила подробиць... у повістях По ви до такої міри яскраво бачите всі подробиці змалюваного образу чи події, що врешті начебто переконаєтеся в їхній можливості, реальності, тоді як ця подія або зовсім неможлива, або ще ніколи не відбувалася у світі» [2: 438].

Отже, предметом уваги Едгара По стала людська душа, яка вжахнулася при зіткненні зі світом, в якому для неї не залишалася місця. Звідси, біль і хвороба душі, звідси її страх і жах як об'єкти уважного художньо-психологічного дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Засурский Я. Н., Коренева М.М., Стеценко Е.А. История литературы США. Литература середины XIX века (поздний романтизм). – М.: Наследие, 2000. – Т. 3. – 463 с.
2. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму: Підручник. – К.: Заповіт, 1997. – 464 с.
3. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. Том 2. Л-Я / за ред. Н.Михальської та Б.Щавурської. Тернопіль: Богдан. – С.359-361.

Вітяк Ю.М.

Науковий керівник – асист. Сеньовська Н.Л.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ КООПЕРАТИВНОГО НАВЧАННЯ

Концепція кооперативного навчання є дещо чужорідною для українських учбових закладів, що на загал підтримують традиційні методи й форми викладання. Це безпосередньо стосується як загальноосвітніх шкіл, так і ВНЗ. Проте в умовах сьогодення необхідні інші підходи щодо повідомлення, осмислення та засвоєння матеріалу. Сучасна система викладання доволі застаріла в умовах швидкісного розвитку технологій, постійних змін, появи прогресивної генерації, руйнування стереотипів. Демократія у відносинах, правах й обов'язках вимагає пильної уваги до точки зору кожного учасника навчального процесу, думка якого часто істотно різниться з позиціями інших учасників. Відповідно, можна твердити про важливість масового впровадження нових форм навчання в українських школах. Однією з таких є колективна або кооперативна форма організації навчання – це діяльність педагога із малими групами учнів, студентів, об'єднаних спільною метою. Учителю керує роботою кожного учасника процесу опосередковано, через завдання, якими він спрямовує діяльність групи.

Мета статті – охарактеризувати основні риси кооперативної форми навчання та обґрунтувати її актуальність в умовах сучасної освіти.

Дослідник М.Ворон говорить про те, що функції педагога в кооперативному навчанні набувають деяких нових ознак. Головна мета -вчителя - вселити в учнів віру у можливість успішного досягнення мети та спонукати їх до самостійного пошуку. Далі він виступає як фасилітатор - помічник, рівноправний учасник групи. Навантаження на педагога зростає. Адже він додатково має займатися формуванням в учнів здатності:

- координувати свою діяльність із діяльністю партнерів;
- ставати на позицію інших і змінювати свою позицію;
- надавати своїм партнерам допомогу та користуватися їхньою допомогою;
- рефлексувати свої дії та дії інших членів групи;
- з повагою ставитися до кожної думки;

- вибудувати міжособистісні взаємини з партнерами;
- надавати найвищого пріоритету досягненню колективної мети;
- не допускати переростання суперечностей у зіткнення позицій та інтересів;
- попереджувати виникнення конфліктів.

Також слід зазначити, що однією з основних і найбільш відповідальних функцій педагога є здійснення спільного з учнями чи студентами аналізу процесу навчання. Причому не тільки під кутом зору отриманих результатів, а й доцільності обраних шляхів, способів вирішення поставлених завдань, ефективності кооперування зусиль, міжособистісних взаємин тощо.

Кооперативна форма учіння дає можливість краще пізнавати своїх ровесників, сприяє появі формулювання власних ідей, креативному підходу до розв'язання тих чи інших проблем, парцеляції поглядів чи аргументованому виступу проти певних переконань. Таке нововведення дасть змогу учасникам із гіршими показниками успішності рівнятися на лідерів вербального спілкування, стимулюватиме усіх до покращення результатів, а заодно й забезпечить розвиток мислення й мовлення.

З.Т. Мілютіні та Є. С. Сувіга говорять про проблеми поширеного в сучасній українській школі загальнокласового навчання і, перш за все, виділяють той факт, що при загальній класній роботі учні не мають єдиної мети. Адже вчитель ставить перед дітьми не спільну, а однакову для всіх мету. Внаслідок цього в учнів виробляється ставлення до навчальної діяльності не як до колективної та творчої праці, а як до чогось індивідуального й обов'язкового. Діяльність спрямована на досягнення спільної мети, об'єднує, а однакової – викликає конкуренцію, змагання.

Спільну мету легко відрізнити від однакової для всіх. Якщо завдання, поставлене вчителем, може виконати кожен учень самостійно, то така мета однакова для всіх. А якщо за певний, вказаний проміжок часу завдання можуть виконати лише всі учні спільними зусиллями, то така мета є спільною. Одна людина досягти її не в змозі.

Навчальна мета може бути спільною в тому випадку, коли в ході навчання, окрім засвоєння нових знань, умінь і навичок, група учнів навчає кожного свого члена. Це передбачає систематичну участь кожного у спільній справі.

На традиційному уроці найчастіше використовують фронтальну форму організації навчальної діяльності учнів. Усі спроби осучаснити класно-урочну системи, позбавити її притаманних їй недоліків були пов'язані з використанням у рамках уроку ще й парної та колективної форм.

Співробітництво (кооперація) – це спільна діяльність для досягнення загальних цілей. У межах спільної діяльності індивіди прагнуть одержати результати, що є вигідними для них самих і для всіх інших членів групи. Кооперативним навчанням називається такий варіант його організації, за якого учні працюють у невеличких групах, щоб забезпечити найбільш ефективний навчальний процес для себе і своїх товаришів. Ідея проста. Потім вони виконують отримане завдання - доти, всі члени групи не зрозуміють і не виконають його успішно. Спільні зусилля приводять до того, що всі члени групи прагнуть до взаємної вигоди. В залежності від того, який метод кооперативного навчання застосовує вчитель, урок змінює свою динаміку та ставлення до нього учнів. Серед найбільш поширених методів виділяють такі:

1. думай - працюй у парі – ділись;
2. кажи та переключайся;
3. круглий стіл;
4. трьохступеневе інтерв'ю;
5. кути;
6. графіті;
7. навчання разом;
8. команди - ігри – турніри;
9. складана картинка;
10. групове дослідження.

Для прикладу, кооперативна структура «Кути» дає можливість учням вибирати та обговорювати окремі виміри теми. Щоби полегшити діяльність, різні аспекти теми розташовують у визначених кутах кімнати. Потім кожен учень обирає окремий аспект відповіді

на запитання вчителя та прямує до відповідного кута. Цей метод найкраще використовувати на уроках літератури. Припустимо, імена різних персонажів з оповідання або роману розташовані в кожному куті. Учитель може запитати: «Якій твій улюблений персонаж?» або «Який персонаж, на твій погляд, найбільш відповідає дилемі?». У кожному куті учні обговорюють причини їхнього вибору. Вони можуть також адресувати додаткові запитання, що заохочують критичний погляд на тему. Після дискусії вчитель навмання вибирає пари з кожного кута для того, щоб учні висловили свої думки перед класом. Наявність представників з кожного кута урізноманітнює перспективи та забезпечує можливості для вибору. Учителі чи учні можуть визначати теми або аспекти тем для дискусії.

Кооперативна форма навчання є незамінною в процесі освоєння іноземних мов, під час якого учням потрібно інсценізувати низку побутових ситуацій. Тут найбільш підходящою стане кооперативна структура «Думай - Працюй у парі - Ділись», в якій партнери особисто думають про питання (справу, ситуацію, ідею тощо), потім обговорюють це з кимсь іншим. Як відносно проста структура, що може бути впроваджена швидко, «Думай - Працюй у парі - Ділись» і здатна включитися в будь-яку форму інструкції. Зокрема вона зручна для залучення всіх учнів протягом уроку.

Таким чином, широке впровадження кооперативної форми навчальної діяльності в учбових закладах України є досить важливим в умовах сьогодення. Це надасть змогу учням і студентам швидше засвоювати інформацію, розвивати аналітичні навички, краще концентруватись на поставлених завданнях й вміло шукати їх вирішення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Малютіна З.Т., Сувіга Є.Л. Групова та кооперативна форми організації діяльності учнів на уроці //Управління школою. – 2008. -№ 22-24 (214-216). – С. 22-26.
2. Ворон А.Опрацьовуємо кооперативне навчання //
3. osvita.ua/school/technol/2652

Гуцул Т.

Науковий керівник – асист. Скуратко Т.М.

ЖАНРОВА СВОЄРІДНІСТЬ ПОЕМ Д.ПАВЛИЧКА

Художник і мислитель світового масштабу, Дмитро Павличко належить до поетів, значення яких для розвитку культури і мистецтва невмируще. Його досвід поета і громадянина-патріота має визначальний вплив на характер і напрям українського поетичного розвитку.

Павличко вміє розглядати світ універсально, відчувати повноту життя, прагнучи до осягнення найтонших виявів. Його поезія індивідуально-конкретна. Людинолюбство і життєлюбство складають основу його світобачення, на якому лежить глибока печать народного духу [5; 70].

Павличкова поетична натура проступає в переосмисленні художніх образів і фактів минулого, «стара» концепція людини і світу поставала у сонетній формі, обрамлена новими образними вирішеннями (часом з ненайкращої сторони, приклад релігійної тематики), мислив часто поет образами, взятими з духовного національного джерела; притягує, приворожує його краса природи рідного краю, а гнітить і тривожить доля народу, національно-культурний аспект. У Павличка з'являються улюблені прийоми, образи; афористичність у поезії — це своєрідний «павличківський» тип висловлювання, який з часом стане всенародним, а метафоричність у його поезії — це оригінальність мислення.

У перших збірках Дмитра Павличка переважали вірші сюжетні, часто автобіографічні. Але з часом автобіографізм і сюжетність поступалися місцями глибшим узагальненням. Світ його спостережень і роздумів ширшав, поезія дедалі більше наповнювалася метафоричністю, різноманітними відтінками почуттів і філософічністю, яка дається тільки життєвим, віковим досвідом. Якщо трохи схематизувати рух Павличкової творчості, то це буде рух від простіших, відкритіших, прямолінійніших емоцій та способів їх вираження до розважливої, хоча й далеко не споглядальної філософічності, поєднаної з метафоричною різнобарвністю» [11; 171].

Яскравою сторінкою творчого доробку Д.Павличка є його поеми, які відносяться до новітніх поем у розвитку української літератури.